

NEPILNAMEČIŲ NUSIKALSTAMUMO PREVENCIJOS AKTUALIJOS LIETUVOJE

Egidijus Nedzinskas¹, Antanas Janušauskas²

¹ Mykolo Romerio universitetas, ² Mykolo Romerio universitetas

el. paštas: e.nedzinskas@mruni.eu, antanasjanusauskas@mruni.eu

Egidijus Nedzinskas. Viešojo saugumo fakulteto Policijos veiklos katedros lektorius.
Antanas Janušauskas. Viešojo saugumo fakulteto Policijos veiklos katedros docentas.

Anotacija

Šiuo metu šalyje egzistuojanti nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos sistema pasižymi žinybiškumu, nepakankamai koordinuota ir fragmentiška. Būtina šią sistemą labiau koordinuoti ir koncentruoti vienos žinybos, kad ir Policijos departamento bazėje. Siekiant, kad ši prevencija taptų efektyvi, būtina tarptautinių teisės aktų reikalavimus inkorporuoti į nacionalinius teisės aktus ir praktiškai juos įgyvendinti.

Straipsnio tikslas - apžvelgti ir įvertinti Lietuvoje egzistuojančią nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos sistemą.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: nepilnamečiai, nusikalstama veika, neformalios grupės, nusikalstamumas.

Abstract

Juvenile crime in Lithuania is still increasing though not so rapidly. Nowadays the existing system of juvenile crime prevention is characterized as departmental, insufficiently coordinated and fragmentary. It is necessary to coordinate and concentrate this system in a basis of one department, for instance in a basis of the Department of Police. In pursuance of the effectiveness of the prevention, it is necessary to incorporate the requirements of international law instruments to national law deeds and to implement them practically.

The aim of the article is evaluate juvenile crime prevention existing in Lithuania.

KEYWORDS: juvenile, criminal activity, informal groups and criminality.

Ivadas

Nusikalstamumas – socialinis reiškiny, kurio nepavyksta išvengti nei vienai valstybei. Tačiau jo būklė ir prevencijos metodai atskirose šalyse yra skirtingi. Tai priklauso nuo įvairiausių socialinių, ekonominių, teisinių, religinių ir kitokių priežasčių. Lietuva šiame kontekste nėra išimtis. Nepilnamečių nusikalstamumas Lietuvoje, nors ir lėtesniais tempais, bet vis auga ir didžiausią nerimą mūsų šalies specialistams kelia vis jaunėjantis nusikaltėlių amžius bei žiaurėjantis jų daromų nusikaltimų pobūdis. Kaip viena iš nepalankių tendencijų pastebimas ir nusikaltimų, padarytų nepilnamečių arba jiems dalyvaujant, skaičiaus didėjimas.

Nepilnamečių nusikalstamumas yra specifinė bendrojo nusikalstamumo dalis. Nusikalstamumo statistika ir kriminologijos teorija liudija, kad kas trečias recidyvistas (nusikaltimų recidyvas yra tada, kai asmuo, jau teistas už tyčinio nusikaltimo padarymą, jeigu teistumas už jį neišnykęs ar nepanaikintas įstatymų nustatyta tvarka, vėl padaro vieną ar daugiau tyčinio nusikaltimų, tai toks asmuo yra recidyvistas) pirmą nusikaltimą yra padaręs dar paauglystėje [1,2,3]. Kuo jaunesnis yra žmogus, pirmą kartą padaręs nusikaltimą, tuo didesnė tikimybė, kad ateityje jis vėl nusikals. Paplitęs teiginys, kad jaunimas – tai visuomenės ateitis, gali būti papildytas taip: nepilnamečiai nusikaltėliai – ateities nusikalstamumo „rezervas“. Ilgametis Teisės instituto direktorius Antanas Dapšys teigia, kad „...nepilnamečių nusikalstamumas - tai savotiška bendro nusikalstamumo pradžia, jo potencialus rezervas ir kartu prognozės modelis ateičiai“ [4]. Akivaizdu, kad kuo ankstesniame amžiuje bus užkirstas kelias

nepilnamečių nusikaltimams, tuo didesnė bus tikimybė, kad nusikalstamumas sumažės ateityje. Taigi šalyje vykdoma nepilnamečių nusikalstamumo prevencija šiandien yra itin aktuali.

Šio straipsnio tikslas - apžvelgti ir įvertinti Lietuvoje egzistuojančią nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos sistemą.

Nepilnamečių nusikalstamumo prevencija

Pastaruoju metu Lietuvoje vykdomos šios pagrindinės nepilnamečių nusikaltimų prevencinės programos, kuriose dalyvauja Lietuvos viešosios policijos biuro Prevencijos veiklos skyrius: Nacionalinė nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programa; Vaikų ir paauglių nusikalstamumo prevencijos nacionalinė programa; Nepilnamečių justicijos 2004-2008 metų programa; Vaikų ir jaunimo socializacijos programa; Nacionalinė smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2005-2007 metų programa ir dar kelios mažiau reikšmingos nagrinėjamam klausimui programos.

Vaikų užimtumas ir prevencinė veikla turi tapti vietos bendruomenių uždaviniu, o suinteresuotų institucijų veikla šioje srityje turi būti vienijama ir koordinuojama. 2004 m. balandžio 14 d. Švietimo ir mokslo ministro (toliau – ŠMM) ir Lietuvos policijos generalinio komisaro bendru įsakymu [5] buvo įsteigta koordinacinė darbo grupė, kuri jungia vaikų ir jaunimo užimtumu bei prevencine veikla besirūpinančių žinybų, savivaldos, nevyriausybinių organizacijų atstovus (toliau – NVO). Koordinacinės darbo grupės uždavinys – telkti bendras mokyklų, policijos, vietos bendruomenių, seniūnijų, NVO jėgas užimant

vaikus po pamokų, atostogų metu, organizuojant moksleivių teisinį švietimą, dirbant su socialinės rizikos šeimomis bei nusikalsti linkusiais vaikais ir jaunuoliais. Paminėtina ir Nacionalinė nusikaltimų kontrolės ir prevencijos programa, kurioje akcentuojama, kad teigiamų kriminogeninės situacijos poslinkių galima tikėtis tik pasiekus pažangos socialinėje – ekonominėje bei kultūrinėje – dvasinėje srityje. Siekiant šio tikslo, programoje numatytos socialinės – ekonominės ir teisinės politikos kryptys, orientuotos į nusikalstamumo prevencijos ir kontrolės uždavinių įgyvendinimą.

Sprendžiant minėtus klausimus, šalyje įgyvendinamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) patvirtintos įvairios nacionalinės programos. Tai ir 1997 m. kovo 6 d. LRV nutarimu Nr. 197 patvirtinta programa „Dėl Vaikų ir paauglių nusikalstamumo prevencijos nacionalinės programos“ [6]. Ilgalaikis šios programos tikslas – iš esmės pagerinti šalyje vaiko teisių bei interesų apsaugą ir sumažinti nepilnamečių nusikalstamumo lygį. Artimiausias tikslas – sukurti veiksmingą vaiko teisių apsaugos ir nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos sistemą, kuri reguliuotų socialinės aplinkos įtaką vaikui.

Jungtinių Tautų vystymo (toliau – JTV) programos iniciatyva 1999 m. lapkričio 17 d. su LRV pasirašytos sutarties pagrindu pradėta vykdyti Nepilnamečių justicijos programa [7], kuri buvo finansuojama iš JTV programos, Atviros Lietuvos Fondo ir Olandijos Vyriausybės lėšų. Nepilnamečių justicijos programa (1999–2002 m.) apėmė reformos koncepcijos parengimą, teisės aktų suderinimą, institucijų specializaciją, švietimo ir visuomenės informavimo kompaniją. Ši programa ir jos finansavimas baigėsi 2002 metų gruodžio mėnesį. Ji leido žengti svarbų žingsnį humanizuojant ir modernizuojant nepilnamečių baudžiamosios justicijos sistemą šalyje bei mažinant recidyvinį nepilnamečių nusikalstamumą. Tai buvo viena iš sėkmingai vykdomų programų Lietuvoje, paremta tarpžinybiniu bendradarbiavimu ir atsakomybe. Ją teigiamai įvertino Europos Tarybos ekspertų komitetas, JTV teisių komitetas, taip pat buvo atliktas jos nacionalinis ir tarptautinis įvertinimas. Kartu ši programa buvo orientuota į ateitį – į strateginį sistemos keitimą, kuris vyksta iš lėto ir kurio dirbtinai paspartinti neįmanoma, nes tai sukeltų kitų šalutinių socialinių problemų. Ji sukūrė prielaidas sėkmingai reformai, kurią būtina tęsti. Tuo tikslu LRV 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 600 „Dėl Nepilnamečių justicijos 2004–2008 metų programos patvirtinimo“ patvirtino šios programos tęstinumo principą [8]. Šios Programos strateginis tikslas – siekti teisę pažeidusių nepilnamečių resocializacijos ir tuo prisidėti prie nepilnamečių nusikalstamumo mažinimo. Įgyvendinant šią programą, bendradarbiaujama ir su tarptautinėmis organizacijomis. JTV programa inicijavo pagalbą, kuriant veiksmingą nepilnamečių justicijos sistemą Lietuvos Respublikoje projektą, kurio tikslas – sukurti nuoseklią ir tęstinę kvalifikacijos tobulinimo sistemą, skirtą institucijų, dirbančių su nepilnamečiais teisės pažeidėjais, darbuotojams. Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos bei ŠMM, Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras ir JTV programos atstovai, 2005 m. lapkričio 21 d. pasirašė bendrą susitarimą dėl projekto „Pagalba įgyvendinant efektyvią nepilnamečių justicijos sistemą Lietuvoje“. Šio projekto tikslas – sukurti nuoseklią, tęstinę mokymo programą, parengti ir įgyvendinti nuotolinio mokymo pro-

gramą, mokyti personalą. Siūlomoms projekto veiklos tiksliniais naudoti gavėjai – Nepilnamečių justicijos programoje dalyvaujančių institucijų darbuotojai, t.y. teisėjai, prokurorai, policijos pareigūnai, pataisos inspekcijų darbuotojai, socialiniai pedagogai, psichologai, prevencinį darbą dirbantys pareigūnai iš Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus-pataisos namų ir kiti.

2000 m. sausio 11 d. LRV nutarimu Nr. 29 patvirtinta programa „Dėl Nacionalinės programos prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą“. [9] Šioje Programoje numatytos ilgalaikės švietimo, teisinės, socialinės, medicininės, organizacinės bei informacinės priemonės jos strateginiam ir taktiniam tikslui pasiekti – sudaryti sąlygas kovoti prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą, taip pat numatyti šios kovos būdus.

Neabejotinai aktualūs ir Sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. 730 patvirtinti reikalavimai „Dėl vaikų ir paauglių psichiatrijos ir psichoterapijos paslaugų organizavimo principų, aprašymo ir teikimo reikalavimų“ [10], kuriuose nurodoma ir akcentuojama, kad vaikų psichikos sveikatos priežiūra – tai psichiatrijos, psichoterapijos, psichologinio konsultavimo ir psichosocialinės reabilitacijos paslaugos vaikams, paaugliams ir jų tėvams (globėjams, paciento atstovams). Nurodyta, kad gydymo tikslai įgyvendinami dirbant komandos principu, o komandą sudaro: gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras, medicinos psichologas, socialinis darbuotojas, psichikos sveikatos slaugytojas. Numatyta, kad vaikai ir paaugliai konsultuojami ir gydomi atskirai nuo suaugusiųjų, specialiai tam įrengtose patalpose, kuriose sukurta terapinė aplinka, atitinkanti vaiko raidos ypatumus.

2003 m. gegužės 9 d. LRV nutarimu Nr. 581 patvirtinta „Lietuvos Respublikos nepilnamečių minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo koncepcija“ [11]. Joje numatyta, kaip įstatymas reguliuos nepilnamečių minimalios ir vidutinės priežiūros įstaigų ir priemonių sistemą, į kurią patektų nusikaltę nepilnamečiai. Šiuo nauju reguliavimu siekiama pašalinti šiuo metu esamas teisinio reguliavimo spragas, sukuriant veiksmingą norminę bazę nusikaltusių nepilnamečių minimalios ir vidutinės priežiūros sistemai, skirtą nepilnamečių ugdymui ir socialinei, psichologinei ir kitokiai pagalbai, kuri atitiktų ir visuomenės saugumo poreikius.

2007 m. birželio 28 d. LR Seimas priėmė įstatymą Nr. X-1238 „Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros“, kuris įsigaliojo nuo 2008 m. sausio 1 d. Šio įstatymo tikslas – sukurti vaiko teises ir teisėtus interesus bei visuomenės saugumo poreikius atitinkančią ir vaiko, turinčio elgesio sutrikimų, socializacijai, ugdymui bei socialinės, pedagoginės, psichologinės, specialiosios pedagoginės, informacinės arba kitos pagalbos teikimui skirtą vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių sistemą, kuri padėtų vaikui įveikti susiformavusį ydingą elgesį, išsiugdyti prasmingo individualaus ir visuomeninio gyvenimo sampratą [12].

2004 m. balandžio 8 d. Lietuvos Respublikos Seimas nutarimu Nr. IX-2110 priėmė sprendimą „Dėl Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programos patvirtinimo“ [13]. Strateginis šios programos tikslas – sustabdyti narkomanijos augimą ir sumažinti narkomanijos plitimą bei nustatyti ir

įgyvendinti pagrindines valstybės politikos gaires ir veiklos kryptis narkomanijos prevencijos ir narkotikų kontrolės srityje, padidinti narkomanijos prevencijos Lietuvoje veiksmingumą.

2004 m. gruodžio 1 d. LRV nutarimu Nr. 1525 patvirtino programą „Dėl nacionalinės vaikų dienos centrų 2005–2007 metų programos patvirtinimo“ [14]. Šios Programos tikslas – skatinti kurti socialinių paslaugų infrastruktūrą, skirtą dirbti su socialinės rizikos šeimomis, kad vaikai galėtų augti savo šeimose ir nebūtų atskirti nuo tėvų.

2005 m. gegužės 4 d. LRV nutarimu Nr. 491 patvirtinta programa „Dėl Nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2005–2007 metų programos patvirtinimo“ [15], kurios tikslas – numatyti kompleksinius ir koordinuotus veiksmus, taip pat priemones (prevencijos, intervencijos, postvencijos) smurtui su visomis jo apraiškomis šalinti. Įgyvendinant Nacionalinę programą prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą, kuriai pritarta LRV 2000 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 29 [9], Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SADM) užsakymu 2001 metais atliktas sociologinis tyrimas seksualinės prievartos prieš vaikus mastui nustatyti ir būklei išanalizuoti. Atliekant šį tyrimą, domėtasi respondentų požiūriu į visų rūšių smurtą – emocinę, fizinę ir seksualinę prievartą. Tyrimo rezultatai parodė, kad iki 10 procentų Lietuvos vaikų (daugiausia 13–16 metų) patiria seksualinę prievartą. Šio tyrimo duomenimis, daugelis šalies vaikų suvokia, kad komercinis seksualinis išnaudojimas ir seksualinė prievarta – itin opi problema, o spręsti šią problemą siūlo represinėmis priemonėmis – aktyvesniu smurtautojų persekiojimu ir griežtomis bausmėmis.

Tyrimas atskleidė gan skeptišką visuomenės požiūrį į kovojančių su seksualine prievarta valstybės institucijų ir pareigūnų kompetenciją ir veiklos efektyvumą. Siekiant tobulinti šių institucijų atstovų kvalifikaciją, didinti jų kovos su seksualine prievarta efektyvumą ir keisti visuomenės požiūrį į jų veiklą (taip pat įgyvendinant Nacionalinę programą prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą), SADM užsakymu parengtos ir išleistos metodinės rekomendacijos specialistams, dirbantiems su seksualinę prievartą patyrusiais vaikais: bendroji bazinio mokymo ir specializuota tobulinimosi programa, specializuotos tobulinimosi programos policijos pareigūnams, prokurorams, teisėjams, socialiniams pedagogams, pedagogams, asmens sveikatos priežiūros įstaigų personalui, socialiniams darbuotojams, psichologams ir psichoterapeutams. Pagal šias programas organizuotas atitinkamų specialistų mokymas.

2004 m. šalies teritorinių policijos įstaigų pareigūnai patys parengė ir pateikė įvairiems konkursams daugiau nei 100 nepilnamečių teisės pažeidimų, smurto prevencijos, moksleivių teisinio švietimo, vaikų užimtumo ir socializacijos projektų; kartu su socialiniais partneriais (vaiko teisių apsaugos tarnybomis, švietimo ir sporto įstaigomis, vaikų klubais, bibliotekomis, kariškiais ir šauliais ir kt.) parengta apie 250 projektų (2003 m. vasarą kartu su socialiniais partneriais buvo įgyvendinta apie 70 projektų, organizuota 40 stovyklų ir dienos centrų, policijos pastangomis užimta apie 7000 vaikų). Kartu su švietimo įstaigomis, vaiko teisių apsaugos tarnybomis, visuomeninėmis organizacijomis rengiami bei įgyvendina-

mi projektai, kurių tikslas skatinti vaikus lankyti mokyklą, sudaryti tam sąlygas, mažinti neigiamos aplinkos įtaką, teikti socialinę, psichologinę ir kitokią pagalbą vaikams, šeimoms.

Dėl šeimų nepritekliaus nemažai vaikų neturi galimybės vasaros atostogų metų išvykti į stovyklas arba kitaip organizuotai poilsiauti. Todėl vasara padaugėja savarankiškai be suaugusiųjų priežiūros keliaujančių, valkataujančių nepilnamečių, kurie dažnai yra iš socialinės rizikos šeimų, jų tėvai jais nesirūpina ir dažniausiai neskuba jų susigrąžinti. Tokie nepilnamečiai dažnai suvažiuoja į Lietuvos kurortus prie jūros. Neturėdami kur apsistoti ir lėšų pragyvenimui jie vagiliauja, prašo išmaldos, renka butelius. Policijos iniciatyva SADM įpareigojo savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybas, gavus informaciją apie jų savivaldybės teritorijoje gyvenančius vaikus, su laikytus Palangoje ar kitų savivaldybių teritorijoje, kuo skubiau organizuoti šių vaikų sugrąžinimą ir perdavimą tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymus.

Sprendžiant vaikų ir jaunimo nusikalstamumo, narkomanijos, neužimtumo, nepriežiūros prevencijos problemas būtina stiprinti visų suinteresuotų subjektų bendradarbiavimą, kuris yra labai svarbi kokybiškos veiklos sąlyga. Vidaus reikalų ministerijai, bendradarbiaujant su įvairiomis suinteresuotomis valstybinėmis bei visuomeninėmis organizacijomis, nuolat vykdamas bendrus prevencinius projektus, plėtojamas ir pareigūnų švietimas. Jiems rengiami seminarai, skirti darbui su vaikais, patyrusiais smurtą ir seksualinę prievartą, teikiama pagalba teisėsaugos pareigūnams, atliekantiems nukentėjusių nuo seksualinės prievartos vaikų apklausas, leidžiama metodinė medžiaga, skirta policijos pareigūnams, kas pastoviai kelia policijos pareigūnų kvalifikaciją.

Yra parengtos ir vykdomos kitos nacionalinės ir vietinės prevencinės programos. Prevencinio darbo tikslai nėra vienadieniai, todėl konkrečiu momentu nelengva, o kartais ir neįmanoma objektyviai įvertinti jo efektyvumą ir naudą. Trečdalis minėtų projektų yra tęstiniai. Beveik pusė jų skirti vaikų vasaros užimtumui ir socializacijai. Pažymėtina, kad dalį projektų kasmet remia visuomeninės organizacijos bei verslo atstovai.

Išvados

1. Šiuo metu šalyje egzistuojanti nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos sistema pasižymi žinybiškumu, nepakankamai koordinuota ir fragmentiška. Būtina šią sistemą labiau koordinuoti ir koncentruoti vienos žinybos, kad ir Policijos departamento bazėje.
2. Nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos sistemą sudaro ankstyvoji nepilnamečių nusikalstamumo prevencija. Siekiant, kad ši prevencija taptų efektyvi, būtina tarptautinių teisės aktų reikalavimus inkorporuoti į nacionalinius teisės aktus ir praktiškai juos įgyvendinti.

Literatūra

1. Valickas G. *Psichologinės asocialaus elgesio ištakos*. V., 1997.
2. Dapšys A. *Nepilnamečių nusikalstamumas: situacija ir prevencijos aktualijos*. // Teisės problemos. 1993, Nr. 1, p. 42.
3. Suslavičius A., Valickas G. *Socialinė psichologija teisėtvarkos darbuotojams*. Vilnius, 1999.

4. Dapšys A *Nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos sistemos esmė ir jos kūrimo kryptys*. // Teisės problemos 1994, Nr. 3, p. 34.
5. www.policija.lt (žiūrėta 2008-03-01).
6. 1997 m. kovo 6 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 197 „Dėl Vaikų ir paauglių nusikalstamumo prevencijos nacionalinės programos“// Valstybės žinios, 1998-04-29, Nr. 40-1073.
7. 1999-12-06 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1366 „Dėl Nepilnamečių justicijos programos valdymo komiteto sudarymo“// Valstybės žinios, 1999-12-09, Nr. 105-3050.
8. 2004 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 600 patvirtintoje „Dėl Nepilnamečių justicijos 2004-2008 metų programos patvirtinimo“// Valstybės žinios, 2004-05-22, Nr. 83-3008.
9. 2000 m. sausio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 29 „Dėl Nacionalinės programos prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą“// Valstybės žinios, 2000-01-19, Nr. 5-144.
10. 2000 m. gruodžio 14 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. 730 patvirtinta „Dėl vaikų ir paauglių psichiatrijos ir psichoterapijos paslaugų organizavimo principų, aprašo ir teikimo reikalavimų“// Valstybės žinios, 2000, Nr. 109-3489.
11. 2003 m. gegužės 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 581 patvirtinta „Lietuvos Respublikos nepilnamečių minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo koncepcija“// Valstybės žinios, 2003-05-14, Nr. 47-2080.
12. 2007 m. birželio 28 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtas įstatymas Nr. X-1238 „Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros“// Valstybės žinios, 2007-07-19, Nr. 80-3214.
13. 2004 m. balandžio 8 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. IX-2110 patvirtinta „Dėl Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programos patvirtinimo“// Valstybės žinios, 2004-04-21, Nr. 58-2041.
14. 2004 m. gruodžio 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1525 patvirtinta „Dėl nacionalinės vaikų dienos centrų 2005–2007 metų programos patvirtinimo“// Valstybės žinios, 2004-12-04, Nr. 174-6441.
15. 2005 m. gegužės 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 491 patvirtinta „Dėl Nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2005-2007 metų programos patvirtinimo“// Valstybės žinios, 2005-05-07, Nr. 58-2021.

TOPICALITY OF JUVENILE CRIME PREVENTION IN LITHUANIA

Egidijus Nedzinskas, Antanas Janušauskas

Summary

Juvenile criminality in Lithuania is still increasing though not so rapidly. Society is troubled by the decreasing age of criminals and brutalization of the nature of crimes. Children commit crimes for various reasons (objective and subjective). Lawyers and sociologists are of the opinion that there are plenty enough of factors which can influence criminal behaviour. The factors are following: disengagement of children and teenagers; insufficient control of a family and upbringing institutions; infringement of children rights; considerable property and social differentiation of a family; world-view formed by the media; influence of informal groups; violence in a family; poverty; prevailing illusion of impunity; alcoholism, etc. Therefore disharmony and instability in families and total neglect of their children upbringing are the main reasons stimulating juvenile crime. Environment where children grow and people who communicate and spend leisure time with them have great influence too. Nowadays the existing system of juvenile crime prevention is characterized as departmental, insufficiently coordinated and fragmentary. It is necessary to coordinate and concentrate this system in a basis of one department, for instance in a basis of the Department of Police. In pursuance of the effectiveness of the prevention, it is necessary to incorporate the requirements of international law instruments to national law deeds and to implement them practically.